

Життєвий і творчий шлях Лесі Українки

Лариса Петрівна Косач-Квітка народилася 25 лютого 1871 року в місті Новоград-Волинський.

Сім'я була заможною, належала до інтелектуальної еліти того часу. Батько, **Петро Косач**, був юристом, захоплювався музикою, живописом, літературою.

Матір'ю Лесі Українки була **Ольга Драгоманова**, більш відома в літературному світі за псевдонімом **Олена Пчілка**. Активна учасниця проукраїнського руху, вона прищеплювала своїм дітям любов до української народної пісні, казок і традицій. Навіть в одязі Олена Пчілка однією з перших почала поєднувати вишиванки з європейським стилем.

Усі шестеро дітей Косачів здобували початкову освіту вдома. Про домашнє навчання згадувала наймолодша сестра Лесі Українки, **Ізидора**: *«Олена Пчілка була ворогом муштрування дітей, надуживання дорослих примусом, наказом у стосунках з дітьми... Коли вчила когось зі своїх дітей чогось (рідної чи чужої мови), то ставила великі вимоги, а водночас за різні дитячі пустощі й провини не карала».*

У чотири Леся навчилася читати, у дев'ять написала перший вірш **«Надія»**, викликаний переживаннями через арешт тітки Олени.

Коли дівчинці було десять, їй діагностували туберкульоз кісток. Хвороба мучила наступні 32 роки життя, однак Леся не здавалася. Здобувала освіту вдома, вчилася плавати, стріляти з батькової рушниці. А ще самостійно вивчала мови — їх вона знала 11, зокрема латину й давньогрецьку.

У 19 років Леся, коли мешкала в Колодяжному на Волині, вирішила написати підручник з історії східних народів для дітей. Тоді вона навчала молодшу сестру **Ольгу**, про освіту й належне виховання якої письменниця дуже турбувалася. Консультував її в цьому **Михайло Драгоманов** — професор, учений, засновник українського соціалізму, її дядько, що жартівливо називав Лесю «жабенятком новоградволинським», навчив

її плавати у Случі та вплинув на її становлення як письменниці. Він дає своїй племінниці методичні поради, як написати дитячий підручник, надсилає їй класичні праці з цієї теми французьких та німецьких авторів.

1884 року Леся почала активно писати вірші: «Конвалія», «Сафо», «Літо краснее минуло»... Саме цього року з'явився псевдонім **«Леся Українка»**.

1897 року в Ялті Леся Українка познайомилася із **Сергієм Мержинським**.

У 1901 році, всупереч волі батьків і суспільним нормам, вона поїхала до Мінська, щоб доглядати за тяжко хворим Сергієм. Два місяці Леся провела біля ліжка коханого, і там же, за одну ніч, написала знакову драму «Одержима». У центрі твору перебуває Міріам (Марія Магдалена), одержима духом жінка, яка принесла Месії свою любов і відданість.

1893 року у Львові за сприяння Івана Франка виходить перша збірка поезій Лесі Українки — **«На крилах пісень»**. У ній представлена пейзажна й інтимна лірика, провідний мотив усієї збірки — громадянський, а домінуючий настрій — життєствердний.

У 1899 році вийшла й друга збірка **«Думи і мрії»**, у якій порушено тему митця й суспільства, героїзму, лицарської відваги.

Леся Українка перебувала під таємним наглядом поліції, і цензура не раз забороняла її твори. Більшість своїх робіт поетеса публікувала за кордоном Російської імперії — у Берліні, Дрездені, Празі, Відні.

1905 року вона пише «У катакомбах» — драматичну поему, що розповідає про раба-неофіта, який потрапляє у громаду перших християн. Він прагне волі й готовий схилити голову перед титаном Прометеєм, але не бажає бути рабом нового Бога.

1907 року завершує драматичну поему «Айша та Мохаммед», «Кассандра», «На руїнах», «За горою блискавиці», продовжує роботу над творами «У пущі», «Руфін і Прісцилла».

1907 року Леся Українка вийшла заміж за **Климент Квітку**, правознавця та етнографа. Він був на 9 років молодшим від поетеси і зовсім без статків, Олена Пчілка була проти їхніх стосунків. Однак Леся виявила свій бунтарський характер і повінчалася із Кльонею без свідків і гостей. Климент і Леся організували експедиції для пошуку та запису українських кобзарів.

1908 року написала «Блакитну троянду» — історію, що розповідає про життя української інтелігенції. Божевілля головної героїні — не лише форма свободи. Це трагедія людини, душа якої тужить за тілом.

Уся творчість Лесі Українки наповнена провідними мотивами боротьби, волі, служіння високій меті. Ліричний герой її творів — сильна духом особистість, яка намагається знайти розв'язання актуальних суспільних і філософських проблем.

Після одруження Лариса Косач та Климент Квітка кочували від одного міста в Грузії до іншого.

Подружжя відмовилося від фінансової допомоги Косачів, тож в останні роки життя Леся Українка бралася за різну роботу, яку б сьогодні назвали фрилансом — переклади та репетиторство.

Саме в Кутаїсі письменниця за 10 днів створила легендарну «Лісову пісню». Писала *«шалено»*, *«з безсонням»*, *«з маніакальним станом душі»*, до *«фізичного виснаження»*. А невдовзі закінчила не менш важливу драму «Камінний господар» із власною інтерпретацією образу Дон Жуана, який сам стає жертвою жінки.

Улітку 1913 року Климент із дружиною переїхали до селища Сурамі, де Леся Українка й померла у віці 42 років.

Коли тіло письменниці привезли до Києва, то поховальну процесію оточили з усіх боків жандарми. Влада боялася, що похорон може перетворитися на український національний мітинг, тому заборонили прощальні промови та перечитали написи на поховальних вінках. Людей було так багато, що зупинили навіть рух трамваїв. Показово, що труну Лесі Українки несли шість жінок — подруги письменниці та відомі українські діячки.